

Przystosowanie polskiego prawa ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi i przemysłowymi do wymogów Unii Europejskiej

Iwona Skoczko
Politechnika Białostocka

1. Przepisy Unii Europejskiej w zakresie odpadów niebezpiecznych

Problematyka prawa ochrony środowiska w krajach Unii Europejskiej jest niezwykle obszerna. Mimo, iż we Wspólnotach Europejskich przez wiele lat nie dostrzegano możliwości i potrzeby wprowadzania zunifikowanych regulacji prawnych dotyczących ochrony środowiska, w dniu dzisiejszym znaczącą część europejskiego prawa wspólnotowego stanowią właśnie przepisy mające na celu ochronę i poprawę stanu środowiska naturalnego. Jest to wynikiem działalności prawodawczej zarówno państw członkowskich Unii, jak i jej organów przez blisko dwadzieścia pięć ostatnich lat.

Specyfika wspólnotowego prawa ochrony środowiska jest wyraźna na kilku płaszczyznach. Pierwszą, istotną, charakterystyczną i wyjątkową cechą tej części wspólnotowego porządku prawnego jest unikalny system źródeł prawa. Należy bowiem zauważyć, iż przepisy prawa ochrony środowiska zawarte są w kilku rodzajach aktów prawnych, nieznanych w krajowych porządkach prawnych. Odmienności są szczególnie wyraźne w przypadku dyrektyw. Ten rodzaj aktów prawnych, adresowany co do zasady do państw członkowskich zawiera pewne mniej, lub bardziej precyzyjnie określone cele. Adresatom, czyli państwem pozostawia się z reguły swobodę co do wyboru środków implementacji postanowień dyrektywy do krajowych systemów prawnych. Implementacja polega na “wcieleniu” w życie zapisów dyrektywy w konkretnym kraju.

Podstawowe reguły gospodarowania odpadami niebezpiecznymi w Unii Europejskiej zawarte są w dyrektywie Rady 91/689/EWG z dnia 12 grudnia 1991 roku w sprawie odpadów niebezpiecznych. Dyrektywa ta nawiązuje do

zasadniczych wymagań ramowej dyrektywy o odpadach (dyrektywa Rady 75/442/EWG z dn. 15 lipca 1975 roku w sprawie odpadów), wprowadzając jednak pewne szczególne wymagania odnoszące się do odpadów niebezpiecznych, a zwłaszcza wprowadzając definicję odpadów niebezpiecznych. Definicja ta jest całkowicie odmienna od stosowanej uprzednio, sformułowanej w dyrektywie Rady 78/319/EWG z dn. 20 marca 1978 roku w sprawie odpadów toksycznych i niebezpiecznych. Odpadami niebezpiecznymi w rozumieniu dyrektywy 91/689 są odpady, które:

- są wymienione w wykazie, opracowanym przez Komisję Europejską,
- wszelkie inne, co do których państwo członkowskie uważa, że wykazują którąkolwiek z cech określonych w dyrektywie jako niebezpieczne.

Wykaz, o którym mowa wyżej, miał być skonstruowany na podstawie załączników do dyrektywy, wyliczających:

- potencjalnie niebezpieczne kategorie odpadów,
- potencjalnie niebezpieczne substancje - składniki odpadów,
- charakterystyki niebezpieczeństwa.

Wykaz odpadów niebezpiecznych, zawarty w decyzji Komisji 94/904/WE z dnia 22 grudnia 1994 roku ustanawiającej listę odpadów niebezpiecznych w wielu punktach odbiegał od tych wytycznych i był przedmiotem ostrej krytyki już na etapie założeń, gdyż nie obejmuje licznych odpadów, których niebezpieczne właściwości są oczywiste.

Wydaje się, że błędem było tu przyjęcie jako bazy listy odpadów (decyzja Komisji 94/3/WE z dnia 23 grudnia 1993 roku ustanawiająca listę odpadów), która przez zbytnią agregację niektórych pozycji uniemożliwiła wyspecyfikowanie odpadów niebezpiecznych. Podobny błąd metodyczny został zresztą popełniony przy tworzeniu polskiej listy odpadów niebezpiecznych, która jest praktycznie identyczna z pierwotną wersją unijną.

Unijna lista odpadów niebezpiecznych uległa zmianie z chwilą wejścia w życie decyzji Komisji 2000/5321WE z dnia 3 maja 2000 roku zastępującej decyzję Komisji 9413/WE ustanawiającą listę odpadów oraz decyzję Komisji 94/404/WE ustanawiającą listę odpadów niebezpiecznych, co nastąpiło z dniem 1 stycznia 2001 roku. Generalnie, uległa zwiększeniu ilość pozycji, pozwalając na wyspecyfikowanie konkretnych odpadów niebezpiecznych.

Propozycje dalszych zmian, wynikające z wniosków państw członkowskich, zostały już w końcu czerwca 2000 roku przekazane przez Komisję do konsultacji, a stosowna decyzja weszła w życie z początkiem 2002 roku. Polska lista odpadów niebezpiecznych została zaktualizowana w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 roku. w sprawie katalogu odpadów [15].

Wymagania dyrektywy 91/689/EWG, które zostały zaadresowane do państw członkowskich, to:

- zapewnienie, aby posiadacze odpadów niebezpiecznych nie mieszały ze sobą różnych kategorii tych odpadów,
- zapewnienie prowadzenia przez posiadaczy odpadów niebezpiecznych ich rejestrów,
- zapewnienie zaopatrywania przewożonych odpadów niebezpiecznych w listy przewozowe, których kopie powracają do wytwarzającego jako potwierdzenie właściwego ich usunięcia. W sferze definicji i co do zasady sformułowania ostrzejszych wymagań wobec odpadów niebezpiecznych przepisy polskie są podobne do unijnych. Dość istotny jest specyficznie polski wymóg posiadania zezwolenia na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych, którego nie ma w Unii. Brak było do niedawna w Polsce możliwości udowodnienia, że odpad z listy odpadów niebezpiecznych nie jest niebezpieczny. Możliwość taka została stworzona w nowej ustawie o odpadach. Brak jest przepisu zapewniającego automatyczną kontrolę wywiezionych odpadów przez wytwarzającego, gdyż wg przepisów polskich nie wytwarza się żadnych kopii listu przewozowego, a jedyny jego egzemplarz pozostaje u odbiorcy odpadów.

W dalszym ciągu pokrótce przedstawione zostaną dyrektywy szczegółowe, które odnoszą się do odpadów niebezpiecznych, tzn. olejów, baterii i PCB/PCT. Postanowienia dyrektywy Rady 75/439/EWG z dnia 16 czerwca 1975 roku w sprawie usuwania olejów odpadowych zmierzały do stworzenia jednolitego systemu zbierania, przetwarzania, magazynowania i usuwania olejów odpadowych. W dyrektywie określono następującą hierarchię sposobów postępowania z zużyтыми olejami:

- regeneracja olejów odpadowych, jeżeli pozwalają na to warunki techniczne, ekonomiczne i organizacyjne
- spalanie energetyczne w warunkach zgodnych z wymaganiami dyrektywy
- niszczenie i zorganizowane magazynowanie lub składowanie. Dyrektywa zobowiązuje do wprowadzenia zakazów:
 - odprowadzania olejów odpadowych do wód i systemów odwadniających,
 - wszelkiego deponowania lub odprowadzania szkodliwego dla gleby,
 - wszelkiego niekontrolowanego odprowadzania pozostałości z przetwarzania olejów odpadowych,
 - wszelkiego przetwarzania olejów odpadowych powodującego zanieczyszczenie powietrza ponad dopuszczalne normy.

Równocześnie państwa członkowskie mają obowiązek zapewnienia bezpiecznego zbierania i usuwania olejów odpadowych, nie powodującego możliwości do uniknięcia szkodliwych skutków dla człowieka lub dla środowiska.

Nadzór nad przedsiębiorstwami, zajmującymi się olejami odpadowymi jest sprawowany poprzez system administracyjny obejmujący:

- obowiązek rejestracji olejów odpadowych przez przedsiębiorstwa wytwarzające, zbierające lub przetwarzające więcej niż 500 l olejów odpadowych rocznie,
- obowiązek rejestracji przedsiębiorstw zbierających oleje,
- wyznaczanie obszarów prowadzenia zbiórki poszczególnym przedsiębiorstwom,
- obowiązek posiadania zezwolenia przez przedsiębiorstwo przetwarzające lub niszczące oleje odpadowe.

Dyrektywa przewiduje możliwość przyznania przedsiębiorstwom, zajmującym się zbieraniem, przetwarzaniem lub niszczeniem olejów odpadowych, dotacji do wykonywanych usług, jako różnicy pomiędzy rzeczywistymi kosztami funkcjonowania (z uwzględnieniem zysku) i dochodami. Jako sposób finansowania tych rekompensat wskazano opłaty nałożone na produkty, które po użyciu przekształcają się w oleje odpadowe lub opłaty na oleje odpadowe, bezwzględnie przy zachowaniu zasady "zanieczyszczający płaci".

Dyrektywa o olejach nie ma żadnych bezpośrednich odniesień w systemie polskim. Trzeba jednak stwierdzić, że polskie wymagania w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi (którymi są wszystkie oleje odpadowe) w zasadzie odpowiadają regułom unijnym. Brak jest dolnego progu, od którego należy rejestrować oleje odpadowe, a obowiązek uzyskiwania zezwolenia dotyczy również wytwarzającego. Podstawowym instrumentem finansowym wspierającym w Polsce regenerację olejów odpadowych była (obecnie zniesiona) zerowa stawka akcyzy na oleje regenerowane. Instytucji opłat produktowych brak. Została ona wprowadzona z dniem 1 stycznia 2002 roku, tj. z chwilą wejścia w życie ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej.

Przyjęta w dniu 18 marca 1991 roku dyrektywa 91/157/EWG w sprawie baterii i akumulatorów zawierających niebezpieczne substancje, zobowiązuje państwa członkowskie Unii do działań ograniczających zagrożenie ze strony niebezpiecznych substancji, zawartych w bateriach i akumulatorach, koncentrując się w dwóch sferach:

1) Zapobiegania zagrożeniu, poprzez:

- określenie maksymalnej dopuszczalnej zawartości rtęci w alkalicznych bateriach manganowych od 1 stycznia 2000 roku sprzedawana bateria nie może zawierać więcej niż 0,0005% rtęci (dopuszczalne

jest 2% dla baterii “guziczkowych”),

- ograniczanie zawartości metali ciężkich w bateriach i akumulatorach, objętych dyrektywą (baterie zawierające więcej niż 0,0005% rtęci na ogniwo, więcej niż 0,025% kadmu lub więcej niż 0,4% ołowiu),
- popieranie sprzedaży baterii i akumulatorów zawierających mniejsze ilości substancji niebezpiecznych,
- wspieranie badań, mających na celu zmniejszenie zawartości substancji niebezpiecznych w bateriach i akumulatorach,
- zakaz wbudowywania baterii i akumulatorów w urządzenia (wyłączony tylko w odniesieniu do urządzeń, w których konieczne jest trwałe połączenie w celu zapewnienia nieprzerwanego działania, np. urządzenia informatyczne, urządzenia medyczne do podtrzymywania funkcji życiowych).

2) Zapewnienia sprawnej zbiórki i bezpiecznego usuwania zużytych baterii i akumulatorów, poprzez:

- obowiązek oznakowania baterii i akumulatorów;
- obowiązek zapewnienia skutecznej organizacji selektywnej zbiórki, z możliwością ustanowienia systemu kaucji,
- obowiązek oddzielnego unieszkodliwiania zużytych baterii i akumulatorów.

Dyrektywa o bateriach nie ma żadnych bezpośrednich odniesień w systemie polskim. Polskie prawo nie limituje zawartości substancji niebezpiecznych w bateriach i nie promuje ograniczania ich zawartości. Poza tym obowiązują ogólne wymagania jak dla każdego rodzaju odpadów (większość rodzajów zużytych baterii nie jest traktowana jako odpady niebezpieczne). Dostosowanie do wymogów dyrektywy może nastąpić poprzez wydanie odpowiednich przepisów wykonawczych do ustawy, która zawiera upoważnienie do określenia m.in. dopuszczalnych zawartości substancji w produkcie (lub zakazu ich występowania) oraz wymagań co do oznaczania produktu.

Przyjęta w dniu 16 września 1996 roku dyrektywa Rady 96/159/WE w sprawie usuwania polichlorowanych dwufenyli i polichlorowanych trójfenyli PCB/PCI7 zastąpiła wcześniejszą dyrektywę Rady 76/403/EWG (o takim samym tytule), zobowiązując państwa członkowskie do dalszych działań mających na celu eliminację zagrożeń związanych z wykorzystywaniem i usuwaniem PCB.

Dyrektywa jest ciekawym przykładem sformułowania zasad postępowania z niebezpieczną substancją, która jest w całości wycofana z sprzedaży, natomiast wymaga szczególnych zasad postępowania, zapewniających jej kon-

trolowane i bezpieczne stopniowe usuwanie. Podstawowym zadaniem państw członkowskich jest dokonanie inwentaryzacji urządzeń zawierających PCB (lub mieszaniny zawierające więcej niż 0,005% PCB) w objętości większej niż 5 l. Pomocą w tym zakresie ma służyć Komisja Europejska, której obowiązkiem jest udostępnienie listy nazw (typów) kondensatorów, oporników i cewek indukcyjnych, zawierających PCB. Zidentyfikowane i zinwentaryzowane urządzenia winny być oznakowane według wzoru jednolitego w całej Unii.

Dyrektywa zobowiązuje państwa członkowskie do:

- wprowadzenia zakazu separacji PCB z innych substancji w celu ponownego użycia PCB,
- wprowadzenia zakazu dopełniania transformatorów PCB,
- dokonania bezpiecznego usunięcia PCB z transformatorów zawierających więcej niż 0,05% masy PCB (lub mieszanin z PCB),
- zapewnienia użytkowania transformatorów z PCB tylko wtedy, jeżeli są one w dobrym stanie technicznym.

W zakresie bezpiecznego usuwania dyrektywa zawiera zobowiązania do:

- jak najszybszego przekazania odpadowego PCB i urządzeń z PCB do przedsiębiorstw zajmujących się ich unieszkodliwianiem,
- zakazania spalania PCB i odpadowego PCB na morzu,
- stosowania określonych metod unieszkodliwiania odpadowego PCB i urządzeń z PCB (obróbka biologiczna, obróbka fizykochemiczna, spalanie na lądzie, magazynowanie stałe).

Szczególnym rozwiązaniem, wynikającym z przejściowego i czasowego charakteru problemu PCB, jest elastyczne potraktowanie zasady bliskości (usuwania odpadów) z wyraźnym wskazaniem, że bezpieczne usunięcie PCB jest problemem europejskiej solidarności.

Dyrektywa o PCB nie ma żadnych bezpośrednich odniesień w systemie polskim. Żaden przepis polski nie zajmuje się problemem PCB w urządzeniach, nie zakazuje ani nie ogranicza ich stosowania. Obowiązują w pełni wymagania, jak dla każdego rodzaju odpadów niebezpiecznych. Zalecanymi metodami unieszkodliwiania odpadów z PCB są spalanie (dla cieczy), oddzielanie składników szkodliwych (dla urządzeń z PCB). Wymagania, związane z gospodarką PCB, analogiczne do europejskich, zostały umieszczone w ustawach: Prawo ochrony środowiska (rozdział "Substancje") oraz o odpadach (rozdział: "Szczególne zasady gospodarowania niektórymi rodzajami odpadów") i powinny wejść w życie z dniem 1 lipca 2001 roku [8].

2. Stanowisko negocjacyjne Polski z Unią Europejską w sprawie gospodarki odpadami

Polska akceptuje i wdroży *acquis communautaire* w zakresie gospodarki odpadami z wyjątkiem wdrożenia do dnia 31 grudnia 2002 roku postanowień poniższych aktów prawnych w sprawie:

- 1) Odpadów niebezpiecznych.
- 2) Usuwania olejów odpadowych.
- 3) Opakowań i odpadów z opakowań.
- 4) Nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie Wspólnoty Europejskiej oraz poza jej obszar.

Przepisy Unii Europejskiej dotyczące gospodarki odpadami można pogrupować następująco:

- 1) Odpady z przemysłu dwutlenku tytanu;
- 2) Spalanie odpadów;
- 3) Ramowe dyrektywy dotyczące odpadów i odpadów niebezpiecznych;
- 4) Usuwanie olejów odpadowych;
- 5) Usuwanie PCB/PCT;
- 6) Zasady i warunki stosowania osadów ściekowych w rolnictwie;
- 7) Opakowania i odpady z opakowań;
- 8) Zużyte baterie i akumulatory;
- 9) Transgraniczne przemieszczanie odpadów.

2.1. Prawo polskie-transpozycja i implementacja

Prawodawstwo polskie jest w chwili obecnej częściowo zgodne z wymaganiami przepisów UE dotyczących gospodarki odpadami. Kwestie te są regulowane w następujących aktach prawnych:

- 1) Ustawa z dnia 20 lipca 1991 roku o Inspekcji Ochrony Środowiska;
- 2) Ustawa z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach;
- 3) Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 roku o odpadach;
- 4) Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 7 stycznia 1998 roku w sprawie określenia rodzajów odpadów, których wykorzystanie uprawnia do zwolnienia od podatku dochodowego, oraz szczegółowych zasad ustalania wartości odpadów wykorzystywanych w procesie produkcji;
- 5) Rozporządzenie Ministra OŚZNiL z dnia 13 lutego 1998 c w sprawie oznaczania opakowań;
- 6) Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 1998 roku w sprawie

- określenia odpadów, które powinny być wykorzystywane w celach przemysłowych, oraz warunków, jakie muszą być spełnione przy ich wykorzystywaniu;
- 7) Rozporządzenie Ministra OŚZNiL z dnia 12 września 1998 roku w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów oraz służących do przekazywania informacji o rodzaju i ilości odpadów umieszczonych na składowisku odpadów i o czasie ich składowania;
 - 8) Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 października 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad usuwania, wykorzystywania i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych;
 - 9) Rozporządzenie Ministra OŚZNiL z dnia 22 grudnia 1998 roku w sprawie opłat za składowanie odpadów;
 - 10) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach;
 - 11) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska;
 - 12) Ustawa o odpadach z dnia 20 czerwca 2001 roku;
 - 13) Prawo ochrony środowiska z dnia 20 czerwca 2001 roku;
 - 14) Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych dnia 30 czerwca 2001 roku;
 - 15) Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie stawek opłat produktowych z dnia 11.09.2001 roku.

Przy konstruowaniu definicji w polskim prawodawstwie starano się w maksymalnym stopniu zapewnić zgodność z dyrektywami zawierającymi regulacje z zakresu gospodarki odpadami, w szczególności z dyrektywą ramową, dyrektywą w sprawie odpadów niebezpiecznych, nową dyrektywą w sprawie składowisk odpadów z dyrektywami spalarniowymi i innymi.

Podstawowe definicje zawarte w nowej ustawie o odpadach stanowią przeniesienie do prawa polskiego definicji zawartych w odpowiednich przepisach (dyrektywach) Unii Europejskiej. Dotyczy to w szczególności definicji takich jak: odpady, odpady niebezpieczne, odpady komunalne, odzysk odpadów, unieszkodliwianie odpadów, posiadacz odpadów i in.. Część definicji została zmodyfikowana poprzez dostosowanie pojęć stosowanych w UE do terminologii stosowanej w Polsce. Zdecydowano się na przyjęcie unijnego określenia “odzysk odpadów”, który to termin ma szerszy zakres niż termin “wykorzystywanie odpadów”, którym posługuje się obecnie obowiązująca ustawa. Pojęcie “odzysk”, oprócz samego wykorzystywania odpadów obejmuje również inne działania, które w ostatecznym rezultacie prowadzą do wykorzystania odpadów.

Odpady niebezpieczne to:

- 1) należące do kategorii lub rodzajów odpadów określonych na liście A załącznika nr 2 do ustawy oraz posiadające co najmniej jedną z właściwości wymienionych w załączniku nr 4 do ustawy lub
- 2) należące do kategorii lub rodzajów odpadów określonych na liście B załącznika nr 2 do ustawy i zawierające którykolwiek ze składników wymienionych w załączniku nr 3 do ustawy oraz posiadające co najmniej jedną z właściwości wymienionych w załączniku nr 4 do ustawy.

Powyższe zaszeregowanie kładzie główny nacisk na właściwości (charakterystyki) odpadów. Konsekwencją jest możliwość wykazania, że odpad, mimo iż zamieszczony na liście odpadów niebezpiecznych, w konkretnym przypadku nie jest odpadem niebezpiecznym, bowiem nie ma właściwości lub składników powodujących zaliczenie do odpadów niebezpiecznych. Oprócz listy odpadów niebezpiecznych (łącznie z katalogiem odpadów) przepisy wykonawcze określają metodykę referencyjną badań odpadów, umożliwiającą stwierdzenie, że konkretne odpady, mimo iż wymienione na liście odpadów niebezpiecznych, nie posiadają właściwości lub składników powodujących, że są odpadami niebezpiecznymi.

Gospodarowanie odpadami

Rozumie się przez to zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie odpadów, w tym również nadzór nad takimi działaniami oraz nad miejscami unieszkodliwiania odpadów. Ustawodawca zdefiniował również pojęcia związane z gospodarowaniem odpadami:

- **Odzysk** – wszelkie działania nie stwarzające zagrożeń dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, prowadzące do wykorzystania odpadów w całości lub w części, lub do odzyskania z odpadów substancji, materiałów bądź energii i ich wykorzystania. Odzysk obejmuje przede wszystkim recykling i odzysk energii.
- **Odzysk energii** – termiczne przekształcenie odpadów w celu wykorzystania i odzyskania energii.
- **Recykling** – powtórne przetwarzanie substancji lub materiałów zawartych w odpadach w procesie produkcyjnym w celu uzyskania substancji lub materiału o przeznaczeniu pierwotnym lub o innym przeznaczeniu.
- **Recykling organiczny** – obróbka tlenowa lub beztlenowa odpadów, które ulegają rozkładowi biologicznemu w kontrolowanych warunkach, w wyniku której powstaje materia organiczna lub metan.
- **Unieszkodliwienie odpadów** – poddanie odpadów procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska.

Zasady postępowania z odpadami:

- 1) Naczelną zasadą jest pozbywanie się odpadów zgodnie z zasadami gospodarowania odpadami, wymaganiami ochrony środowiska oraz planami gospodarki odpadami.
- 2) Zakaz mieszania różnych rodzajów odpadów niebezpiecznych i odpadów i odpadów niebezpiecznych z innymi odpadami- dopuszczalne wyjątki, jeżeli mieszanie służy poprawie bezpieczeństwa procesu odzysku i unieszkodliwiania i nie nastąpi wzrost zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi lub środowiska.
- 3) Zachowana została zasada, że transport odpadów niebezpiecznych ma się odbywać z zachowaniem przepisów obowiązujących przy transporcie materiałów niebezpiecznych.

Obowiązki posiadaczy odpadów:

Obowiązki związane z wytwarzaniem odpadów. Obowiązki wytwórców odpadów są zróżnicowane w zależności od kilku czynników:

- czy są to odpady komunalne czy inne,
- czy wytwórca prowadzi własną technologię (posiada instalację) neutralizacji, deponowania i utylizacji powstałych przy produkcji swych wyrobów, poprodukcyjnych odpadów,
- czy są to odpady niebezpieczne czy inne niż niebezpieczne,
- ilości wytwarzanych odpadów.

Sankcje za naruszanie przepisów ustawy lub działanie niezgodne z decyzją zatwierdzającą program gospodarki odpadami niebezpiecznymi lub niezgodne ze złożoną informacją o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami są zbliżone do określonych w obecnie obowiązującej ustawie o odpadach.

Obowiązki związane z gospodarowaniem odpadami

Pozbywanie się odpadów może następować tylko na rzecz uprawnionych podmiotów posiadających zezwolenie na prowadzenie działań w zakresie odzysku, unieszkodliwiania, transportu, zbiórki, chyba że dana działalność nie wymaga zezwolenia.

Odzysk i unieszkodliwienie odpadów

Zezwolenie na prowadzenie działalności związanej unieszkodliwieniem odpadów niebezpiecznych będzie mogło być wydane po sprawdzeniu funkcjonowania instalacji i urządzeń służących do unieszkodliwiania oraz po uzyskaniu pozwolenia na użytkowanie obiektu w rozumieniu przepisów prawa budowlanego.

Obecnie na gospodarce odpadami można dobrze zarabiać – jest to działalność wybitnie komercyjna, prowadzona najczęściej przez firmy (spółki) prywatne [7]. Firmy te, szczególnie w początkowym okresie funkcjonowania, najczęściej nie dysponują odpowiednio wysokimi środkami finansowymi aby dopełnić wszystkie zalecenia dot. zabezpieczenia zarówno w zakresie neutralizacji jak deponowania oraz ewentualnej utylizacji odpadów. Równocześnie sam fakt wydawania – często w odniesieniu do bardzo rygorystycznych warunków uruchomienia działalności w zakresie gospodarki odpadami – koncesji na taką działalność jest źródłem wielu nieprawidłowości, często działań nieuczciwych, kryminogennych i jest źródłem konfliktów na linii administracja państwowa (samorządowa) – podmiot prawny gospodarki odpadami. Zatem praktyczne uruchomienie działalności gospodarczej, w tym zakresie neutralizacji, deponowania i utylizacji odpadów, jest niezwykle trudne w naszych polskich warunkach, tym bardziej, że dochodzi do tego konieczność przekonania społeczności lokalnej – prawie zawsze protestującej przeciwko tego typu inwestycjom – aby zaakceptowała taką działalność na swoim terenie.

Odnosząc się natomiast wprost do inwestycji termicznej likwidacji i utylizacji odpadów – zalecanych przez Unię Europejską – trzeba zwrócić uwagę na ocenę takich możliwości w warunkach naszego kraju, o czym informują prace prof. Piecucha [4,5,6,7]. Otóż prof. Piecuch ocenia iż opłacalność termicznego przerobu odpadów może osiągnąć spalarnia otrzymująca rocznie do utylizacji termicznej ponad 100 tys. ton odpadów. Taka spalarnia, to inwestycja przy założeniu maksymalnego oczyszczania spalin i pełnej gospodarki ściekowej (po oczyszczeniu spalin) oraz zagospodarowaniu pełnym wtórnych odpadów po przeróbce termicznej – w ocenie prof. Piecucha to rząd 150÷200 mln dolarów, ale opłacalna i samofinansująca się wówczas gdy dostawca odpadów będzie płacił spalarni ponad 400(420) zł za tonę tych odpadów plus koszty transportu, które też pokrywa dostawca. Przykładowo; dla miasta wielkości Białegostoku to rząd odpadów kilkudziesięciu tys. ton na rok do spalania – resztę trzeba dowieźć z promienia nawet do 100 km. Aby spalarnia funkcjonowała i nie zbankrutowała muszą więc być zapewnione gwarancje dostaw tych odpadów po ww. cenie – gdy za składowanie na wysypisku płaci się tylko około kilkanaście złotych za tonę. Dlatego też w ocenie prof. Piecucha najważniejszą i najtrudniejszą do pokonania barierą jest bariera finansowa dla funkcjonowania takiej inwestycji – a więc w tej sprawie dla warunków polskich wskazania o konieczności wdrażania inwestycji spalarnianych stają się w ocenie prof. Piecucha nierealne. Tymczasem istnieje w Polsce mocne lobby spalarniane forsujące spalarnie: m.in. inżynierowie energetycy prof. Janusz Wandrasz Politechnika Śląska [m.in. 3] lub też dr Tadeusz Pająk AGH Kraków [m.in. 10]. Ten awizowany tu problem wymagałby odrębnego potraktowania [4,5,7].

Ewidencja odpadów

Zapisy dotyczące ewidencji uległy pewnym zmianom w celu dostosowania ewidencji do wymagań Sprawozdawczości UE, a także do nowych obowiązków posiadaczy odpadów.

Składowanie odpadów

Wyróżnia się następujące typy składowisk odpadów: składowisko odpadów niebezpiecznych, składowisko odpadów obojętnych, składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Odpady przed składowaniem powinny być poddane obróbce w celu zmniejszenia zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, ilości lub objętości odpadów składowanych na składowisku.

Odpady powinny być składowane w sposób selektywny. Mieszanie jest dopuszczalne, jeżeli nie spowoduje pogorszenia uciążliwości dla środowiska.

Składowiska odpadów są obiektami budowlanymi; do których lokalizacji budowy i eksploatacji mają zastosowanie przepisy ustaw o zagospodarowaniu przestrzennym i Prawo budowlane. W celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania i eksploatacji składowiska odpadów, w tym przyjmowania na składowisko odpadów określonych rodzajów odpadów, ustanowiono obowiązek zatwierdzania instrukcji eksploatacyjnej składowiska odpadów w drodze decyzji. Ustawa wprowadza wymóg posiadania odpowiednich kwalifikacji przez kierownika spalarni odpadów niebezpiecznych (innego zakładu; w którym termicznie przekształca się odpady niebezpieczne) i kierownika składowiska odpadów. Kierownik spalarni odpadów niebezpiecznych lub składowiska odpadów zobowiązany jest do posiadania wymaganych kwalifikacji. Warunkiem uzyskania stwierdzenia kwalifikacji będzie złożenie egzaminu z wynikiem pozytywnym przed komisją egzaminacyjną powołaną przez wojewodę.

Tak potwierdzane kwalifikacje, przed tak powoływaną komisją egzaminacyjną, są także wysoce dyskusyjne i wymagają szerszego ustosunkowania się. Otóż, w praktyce, dany wojewoda nie musi być specjalistą w zakresie inżynierii środowiska – najczęściej nim nie jest – a więc opiera się na wskazaniach swego Wydziału Ochrony Środowiska (ściśle dyrektora tego Wydziału). bywa i tak – nawet często – że w tych wydziałach pracują osoby przypadkowe (nie posiadające ukończonych studiów w zakresie inżynierii środowiska) a często i kierownictwo tych Wydziałów nie posiada takiego dyplomu – a zatem jest z rozdania towarzyskiego lub politycznego. Tego typu przykłady należy też odnieść do władz centralnej administracji rządowej i parlamentarnej oraz tzw. rad nadzorczych przedsiębiorstw zajmujących się ochroną środowiska.

Równocześnie trzeba zwrócić uwagę na fakt, że osoby (nawet ze stosowanym cenzusem akademickim) pracujące wiele lat w urzędach stają się grupą urzędników formułujących ogromne ilości zarządzeń, wytycznych kontrolno-egzekucyjnych, urzędników “tonących w morzu” dokumentów, których jest

tak dużo i to stale nowych, iż czasem sami są w nich zagubieni (sprzeczności decyzyjne) – a w konsekwencji stopniowo zanika u nich wiedza merytoryczna, techniczna nabyta w okresie studiów, przy czym często ci urzędnicy nie są na bieżąco z rozwojem techniki i nowych technologii. Próba wdrożenia nowych technologii natrafia więc często na opór będący pochodną braku wiedzy. Nie należy też zapominać o często bardzo zachowawczej policji ekologicznej, jakim jest Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska i jej agendy terenowe.

Kto zatem ma tworzyć Komisję Egzaminacyjną i jakie są merytoryczne kryteria jej powołania?

Jeżeli odniesiemy ściśle takie kryteria merytoryczne do wiedzy i doświadczenia w zakresie termicznej utylizacji odpadów, to precyzyjnie ujmując w naszym kraju jest tylko kilka zespołów na uczelniach technicznych, które tą problematyką się zajmują (dr T. Pająk AGH, prof. T. Piecuch Politechnika Koszalińska, prof. L. Pawłowski Politechnika Lubelska, prof. J. Wandrasz Politechnika Śląska), chociaż nieco więcej zespołów się do tych działań przyznaje; są też zespoły w instytutach branżowych oraz przedstawicielstwa zachodnich koncernów spalarnianych stosujących mało obiektywny lobbing. Trzeba też stwierdzić, że ww. zespoły nie współpracują ze sobą, a w niektórych przypadkach konkurują, a wręcz pozostają w konflikcie (zupełnie inne jest np. podejście do zagadnienia termicznej utylizacji odpadów przez prof. Piecucha [4,5,6,7] niż przez prof. Wandrasza [10] czy dr-a Pajaka [3] – a więc i inne oceny – vide polemiki – Przegląd Komunalny Nr 2/1999, Nr 4/1999 oraz recenzja pracy [6] w Gaz, Woda i Technika Sanitarna Nr 5/1999.

Jeżeli więc taki egzamin ma dotyczyć wyłącznie znajomości przepisów – to skład komisji może być złożony z urzędników. Ponieważ przypisy się zmieniają stale, to dalej determinuje szkolenia i kolejne egzaminy. Jeżeli natomiast ma to być egzamin z wiedzy merytorycznej, to powinien odbywać się on np. w uczelniach, gdzie są zespoły merytoryczne działające w problematyce termicznej utylizacji odpadów.

3. Istniejące różnice w przepisach

Inna filozofia dotycząca obaw przed składowaniem odpadów w Polsce i ich negatywnym wpływem na środowisko niż w Unii Europejskiej powoduje, że oczekuje się poważnych trudności we wdrożeniu wymagań omawianej dyrektywy. Przepisy polskie nie zawierają prawnego obowiązku opracowywania planów gospodarki odpadami, toteż działania w tym zakresie podejmowane są przez samorządy lokalne w sposób wyrywkowy. Polska rozpoczęła prace nad stworzeniem zintegrowanego systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów [np. praca doktorska Pawła Podwójciego nt. „Modelowanie optymalizacyjnego systemu wywozu i unieszkodliwiania odpadów komunalnych: Politechnika

Warszawska, Wydział Inżynierii Środowiska, 2000r.], ale nadal niewielka ilość podmiotów gospodarczych zajmuje się tego rodzaju działalnością. Podejmowane prace nad stworzeniem systemów selektywnej zbiórki odpadów i od zyskiwania surowców wtórnych napotykają na trudności wskazują na konieczność prowadzenia szerokiej akcji edukacyjnej.

Wprowadzanie w życie postanowień dyrektywy odbywać się będzie w stopniowo. Rozpocznie się po jej pełnej transpozycji do prawa polskiego w 2000 roku, a wdrożenie wszystkich postanowień omawianej dyrektywy nastąpi do roku 2012. W omawianym okresie podjęte zostaną następujące działania:

- przygotowane zostaną lokalne i regionalne programy gospodarki odpadami;
- dokonana będzie weryfikacja, pod kątem ich zgodności z prawem LTE, istniejących programów gospodarki odpadami;
- przeprowadzone będą szkolenia zarówno dla pracowników administracji i jak i przemysłu w zakresie możliwości redukcji powstawania odpadów u źródła, zarządzania gospodarką odpadami;
- prowadzone będą negocjacje ze społecznościami lokalnymi tam, gdzie przewidywana będzie budowa zakładów przeróbki odpadów (kompostownie, sortownie, spalarnie, wysypiska itp.);
- realizowane będą niezbędne inwestycje;
- prowadzona będzie kampania edukacyjna w zakresie selektywnej zbiórki odpadów.

Ze względu na znaczną ilość przedsięwzięć inwestycyjnych i organizacyjnych koniecznych dla wdrożenia wymagań Dyrektywy 75/442/EWG, Polska wnosi w tym zakresie o 10-letni okres przejściowy, który będzie trwał do 31 grudnia 2012 roku.

Dyrektywa 91/689/EWG formułuje wspólnotową definicję odpadów niebezpiecznych, określa kryteria klasyfikacji odpadów niebezpiecznych, a także środków transportu odpadów. Zidentyfikowany strumień odpadów niebezpiecznych oszacowano w Polsce w i 997 roku na 4 mln ton. Z tej ilości około 2,9 mln ton wykorzystano gospodarczo, 0,9 mln ton zdeponowano na składowiskach, a 0,2 mln ton unieszkodliwiono w sposób bardziej zaawansowany (spalono, zestalono itp.). Zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami jedynie zakłady przemysłowe (wytwarzające odpady niebezpieczne lub inne w ilości ponad 1000 ton) tworzą programy gospodarki odpadami, obowiązku takiego nie ma w odniesieniu do tworzenia planów lokalnych lub regionalnych. Polska przygotowała program inwestycyjny w zakresie dostosowywania do wymagań dyrektywy. Realizacja tego programu rozpocznie się po pełnej transpozycji Dyrektywy 91/689/EWG do prawa polskiego w 2000 roku, a wdrożenie wszystkich postanowień omawianej dyrektywy nastąpi do roku 2012.

W omawianym okresie podjęte zostaną następujące działania:

- 1) przygotowane zostaną regionalne oraz krajowy programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi;
- 2) prowadzone będą negocjacje ze społecznościami lokalnymi tam, gdzie przewidywana będzie budowa zakładów przeróbki i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych;
- 3) realizowane będą programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi.

Ze względu na znaczną ilość działań, koniecznych dla wdrożenia wymagań Dyrektywy 91/689/EWG, Polska wnosi w tym zakresie o 10-letni okres przejściowy, który będzie trwał do 31 grudnia 2012 roku [9].

Należy więc w tym miejscu zauważyć, że o ile nasz kraj ma naprawdę w praktyce dostosować się do wytycznych Unii Europejskiej, to perspektywy zatrudnienia dobrych absolwentów naszych politechnik kierunków inżynierii środowiska – absolwentów ze znajomością języków obcych (głównie j. angielskiego) nie są najgorsze.

4. Charakterystyka uwarunkowań ekonomiczno-organizacyjnych

Do końca 1997 roku w Polsce nagromadzono ponad 2 mld ton odpadów przemysłowych. Roczna ilość wytwarzania odpadów przemysłowych wahała się od 143,9 mln ton w 1990 roku do 124,5 mln ton w roku 1997, przy czym spadek notowany był tylko w latach 1990÷1995 i wyniósł 14,7% natomiast od roku 1995 do roku 1997 ilość wytwarzanych odpadów wzrosła o 1,4%.

W 1997 roku, w ogólnej ilości wytworzonych odpadów przemysłowych, około 4 mln ton, tj. 3,2%, stanowiły odpady niebezpieczne, tj. takie, które ze względu na swoje pochodzenie, skład chemiczny, biologiczny, inne właściwości i okoliczności stanowiły zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi albo środowiska.

Wśród odpadów niebezpiecznych przeważały osady i szlamy z mokrych technologii chemicznych i hutniczych, odpady petrochemiczne, garbarskie, lakiernicze, poszpitalne, z przemysłu farmaceutycznego, rolnictwa i leśnictwa.

Z ogólnej ilości około 4 mln ton odpadów niebezpiecznych, wytworzonych w 1997r., około 2,9 mln ton wykorzystano gospodarczo, niewielką część — około 0,2 mln ton unieszkodliwiono, ponad 0,9 mln ton zdeponowano na 2165 składowiskach, a około 30 tys. ton wywieziono za granicę.

Największe ilości odpadów niebezpiecznych w 1997 roku wytworzono w byłych województwach legnickim – około 1,3 mln ton, katowickim – około 0,8 mln ton i krakowskim – około 0,2 mln ton. Wśród największych wytwórców odpadów niebezpiecznych znajdowały się zakłady zaliczone do najbardziej uciążliwych dla środowiska, umieszczone na tzw. Liście SO oraz na listach

województwach.

Kontrole przeprowadzone przez Najwyższą Izbę Kontroli, dotyczące gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi, wykazały, że przeważająca ilość zakładów przemysłowych nie przestrzega w pełni przepisów prawa o ochronie środowiska przed odpadami. Celem kontroli było:

- ocena realizacji polityki państwa na rzecz ochrony środowiska przed odpadami niebezpiecznymi
- ograniczenie ujemnego wpływu na środowisko składowisk odpadów niebezpiecznych
- ocena funkcjonowania systemu opłat za składowanie odpadów niebezpiecznych i kar wymierzonych za niezgodne z przepisami postępowanie z tymi odpadami.

Kontrola wykazała niedostateczne przestrzeganie przepisów o ochronie środowiska przed odpadami niebezpiecznymi przez organy administracji rządowej oraz przez zakłady prowadzące działalność związaną z wytwarzaniem bądź usuwaniem odpadów niebezpiecznych.

Zakłady często nie posiadały uregulowanego stanu formalnoprawnego w zakresie wytwarzania, wykorzystania i unieszkodliwiania odpadów, a liczne składowiska tych odpadów, niedostatecznie zabezpieczone, powodowały zanieczyszczenie środowiska – głównie wód podziemnych i powierzchniowych. W wyniku dotychczasowych kontroli ustalono ponadto, że zakłady podejmowały niewystarczające działania w kierunku ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów i zwiększenia ich gospodarczego wykorzystania bądź bezpiecznego dla środowiska unieszkodliwiania odpadów. Kontrole wykazały również nieprawidłowości w naliczaniu i egzekwowaniu opłat za składowanie odpadów oraz niedostateczny nadzór Inspekcji Ochrony Środowiska nad jednostkami prowadzącymi gospodarkę odpadami [12].

5. Międzynarodowy obrót odpadami

Przepisy ustawy regulują również międzynarodowy obrót odpadami polegający na przywozie odpadów z zagranicy na terytorium państwa polskiego, przewozie odpadów pochodzących z zagranicy przez terytorium państwa polskiego oraz wywozie odpadów za granicę terytorium państwa polskiego. Ustawa o odpadach w stosunku do obrotu odpadami niebezpiecznymi zaostrzyła rygory postępowania. Ustawa zakazała przywozu z zagranicy odpadów niebezpiecznych. Wywóz za granicę odpadów niebezpiecznych jest dopuszczany wyłącznie za zezwoleniem Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jeżeli sposób postępowania z odpadami za granicą będzie bezpieczny dla środowiska państwa przyjmującego odpady niebezpieczne oraz państw, przez których terytoria odpady te będą przewożone. Na przewóz odpadów niebezpiecznych przez terytorium pań-

stwa polskiego wydaje się zezwolenie na czas oznaczony.

Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w rozporządzeniu z dnia 6 kwietnia 1998 roku określił listę odpadów, których przywożenie z zagranicy nie wymaga zezwolenia Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Zasady dotyczące międzynarodowego obrotu odpadami nie uległy zmianom. Regulacja obecna jest oparta o wymagania Konwencji Bazylejskiej. W projekcie ustawy o odpadach utrzymany zostaje generalnie zakaz przywozu z zagranicy odpadów niebezpiecznych, chociaż ustawa zawiera upoważnienie do określenia w drodze., rozporządzenia odpadów niebezpiecznych dopuszczonych do przywozu z zagranicy za zezwoleniem Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, ze względu na potrzeby gospodarki narodowej. Przywóz pozostałych odpadów oraz tranzyt będzie nadal wymagał zezwolenia Głównego Inspektora Ochrony Środowiska .

Dokonano jedynie dostosowania dotychczas obowiązującego nazewnictwa do przyjętego w projektowanej ustawie. Ponadto rozszerzono możliwość odbioru bez ograniczeń odpadów przekazywanych do urzędów odbiorczych w portach morskich, rzecznych i lotniczych o odpady pochodzące ze sztucznych wysp, konstrukcji i urzędów o polskiej przynależności oraz z polskich stacji badawczych w Antarktyce. Dodany został również zapis zakazujący przywozu z zagranicy odpadów wymieszanych z przedmiotami lub substancjami nie będącymi odpadami. Regulacja powyższa będzie miała charakter jedynie czasowy.

Obecna regulacja jest oparta o wymagania Konwencji Bazylejskiej. Z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej zaczną w zakresie międzynarodowego obrotu odpadami obowiązywać przepisy Rozporządzenia Rady 259/93/EEC z dnia 1 lutego 1993 roku w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów i oraz Rozporządzenia Rady 1420/1999/EC z dnia 29 kwietnia 1999 roku ustanawiające wspólne zasady i procedury stosowane do przesyłania niektórych rodzajów odpadów do pewnych krajów nie będących członkami OECD (OJ L 166 Ol .07.99 p.6), które będą obowiązywały Polskę jako państwo członkowskie "wprost", tzn. bez potrzeby odrębnego wprowadzania tych regulacji do systemu prawa krajowego [1].

6. Podsumowanie

W chwili obecnej ochrona środowiska przed odpadami jest priorytetowym zadaniem służb ochrony środowiska w Polsce. Ze względu na wieloletnie zaniedbania w tej dziedzinie rozwiązanie tego problemu wymagać będzie znacznych nakładów finansowych, zmian instytucjonalnych i technologicznych, a także prowadzenia szerokich działań edukacyjnych i negocjacji ze społecznościami lokalnymi. Koszt wdrożenia przepisów UE w zakresie ochrony środowiska

ska przed odpadami ocenia się na sumę nie mniejszą niż 4 miliardy euro.

Podstawowym sposobem usuwania odpadów w Polsce jest ich deponowanie na składowiskach. W 1997 roku wytworzono 12,2 mln ton odpadów komunalnych, z których 219. tys. ton (1,8%) poddanych zostało kompostowaniu, z całej masy odpadów komunalnych wyselekcjonowano około 2% surowców wtórnych, które poddano recyklingowi. Podobna sytuacja występuje w przypadku odpadów przemysłowych; około 33% wytwarzanych corocznie odpadów tego typu składowana jest na wysypiskach. Chociaż w ciągu ostatnich trzech lat rozpoczęto intensywne działania na rzecz poprawy sytuacji w omawianym zakresie, konieczne są dalsze działania i nakłady finansowe. Podejmowane w ostatnich latach próby budowy spalarni odpadów spotykają się z bardzo ostrymi protestami społecznymi, w efekcie czego niewiele z planowanych inwestycji tego typu zostało zrealizowanych (Dębogórze k/Gdańska, Dąbrowa Górnicza – firma LOBBE Niemcy, Brzeg Dolny – Zakłady Chemiczne ROKITA, Warszawa – Dzielnica Targówek). Na podobne protesty społeczności lokalnych napotykać próby lokalizacji urządzeń do unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych, instalacji do kompostowania odpadów, sortowni odpadów i składowisk.

Wreszcie na zakończenie warto przypomnieć jeszcze jeden problem. Otóż w państwach UE wykształciły się nieco odmienne poglądy na istotę samego procesu harmonizacji prawa krajowego z normami UE. W koncepcji tej prawodawstwo unijne, zwłaszcza w zakresie stawianych celów stanowi do pewnego stopnia model idealny, do którego można się co najwyżej zbliżyć, ale nie sposób spełnić jego wszystkich założeń. Fakt zaś, że ostateczny kształt regulacji odpadowych jest wypadkową interesów ochrony środowiska i gospodarki, a co za tym idzie brak konsekwentnego stanowiska Komisji i ETS powoduje, że teoretycznie w każdym przypadku nasze prawodawstwo może zostać uznane za niekompatybilne z normami UE: jeśli nie jako zbyt liberalne w zakresie ochrony środowiska, to jako zbyt restryktywną w zakresie gospodarki [2].

Literatura

1. **Durczmal M.:** Nowa ustawa o odpadach, "Prawo i środowisko", 1/2001.
2. **Gubrynowicz A.:** Projekt ustawy o odpadach w świetle norm Unii Europejskiej, "Prawo i środowisko", 1/2000.
3. **Pająk T.** Termiczna utylizacja odpadów komunalnych jako element współczesnej kompleksowej gospodarki odpadami. Przegląd komunalny nr 3/1998.
4. **Piecuch T.:** Ekonomiczne aspekty termicznej utylizacji odpadów. V Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. "Kompleksowe i Szczegółowe Problemy Inżynierii Środowiska" Wydawnictwo Politechniki Koszalińskiej. Zeszyty Naukowe Wydziału Budownictwa i Inżynierii Środowiska – Seria Inżynieria Środowiska Nr 20/2001.
5. **Piecuch T.:** Termiczna utylizacja odpadów – wdrażać czy nie? Monografia, Wydawnictwo Komisji Ekosfery Polskiej Akademii Nauk. (stron 72), Szczecin 1999.

6. **Piecuch T.:** Termiczna utylizacja odpadów i ochrona powietrza przed szkodliwymi składnikami spalin, Wydawnictwo Uczelniane Politechniki Koszalińskiej, Podręcznik (stron 444), Koszalin 1998.
7. **Piecuch T.:** Termiczna utylizacja odpadów. Rocznik Ochrony Środowiska, Tom 2. rok 2000.
8. **Świątek W.:** Przepisy Unii Europejskiej w zakresie odpadów niebezpiecznych i specjalnych, "Czystsza produkcja w Polsce", 2/2001.
9. **Świątek W.:** Stanowisko negocjacyjne Polski w obszarze środowisko, "Prawo i środowisko", 2/2000.
10. **Wandrasz J.** Gospodarka odpadami medycznymi. Wydawnictwo ABRYŚ. Podręcznik. (462 strony), Poznań 2000.
11. **Wójcik P.:** Nowe ustawy ante portas, "Prawo i środowisko", 1/2000.
12. **Wójcik P.:** Postępowanie z odpadami niebezpiecznymi, "Prawo i środowisko", 4/2000.
13. <http://www.odpady.net.pl/publikacje/nik2.htm>
14. <http://www.ekoinfo.pl>
15. Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001r. w sprawie katalogu odpadów
16. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2001r. Nr 62, poz. 627
17. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz.U. z 2001r. Nr 62, poz. 628
18. Ustawa o odpadach. Dz.U.2001.62.628 z dnia 20 czerwca 2001 roku
19. Prawo ochrony środowiska . Dz.U.2001.62.627 z dnia 20 czerwca 2001 roku
20. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie stawek opłat produktowych z dnia 11.09.2001 roku Dz.U.2001.116.1235
21. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych dnia 30 czerwca 2001 roku Dz.U.2001.69.719
22. Dyrektywy ramowej o odpadach 75/442/EWG
23. Dyrektywy 91/689/WE w sprawie odpadów niebezpiecznych
24. Dyrektywy 75/439/EWG w sprawie olejów odpadowych
25. Dyrektywy 91/157/EWG w sprawie baterii i akumulatorów
26. Dyrektywy 96/59/WE w sprawie usuwania PCB i PCT

Adapting Polish Environment Protection Law Concerning Hazardous and Industrial Waste Management To Requirements Of EU

Abstract

Adapting Polish legislation to the standards currently in force in the EU will not be an easy task, and waste, due to appearing difference of interests and some appearing discrepancies in the EU legislation, will become an issue where it will be very difficult to reach full harmonization of Polish standards with EU legislation [2].

For example: the issue of thermal waste liquidation and utilization – recommended by EU. Prof. Piecuch [4,5,6,7] assesses that profitability of thermal waste processing may reach waste incineration plant which gets more than 100 thousands of tons of waste for thermal utilization each year. Prof. Piecuch also assesses that such waste incineration plant will cost 150÷200 million USD, assuming that it is equipped with full treatment of incineration gases, wastewater management and utilization of secondary wastes. Such waste incineration plant will be profitable and self financing only when deliverer of waste will pay the waste incineration plant 400÷420 Polish zlotys for each ton of waste. Currently the same deliverer pays 12÷19 zlotys for landfilling of one ton of waste. Taking Białystok as an example – it produces annually a few dozens of thousands of tons of waste for incineration – the rest must be brought even from towns 100 km away. That is why prof. Piecuch thinks that the most important and the hardest obstacle to overcome is financial barrier of such investment functioning. Thus under Polish condition the EU recommendations concerning application of thermal utilization of waste become, in prof. Piecuch's opinion, unreal.

For the issues of waste the key significance have first of all: Directive 75/442/EWG concerning waste (also called frame directive) and Directive 91/689/EWG concerning hazardous waste. Both directives are peculiar foundation of the whole EU waste management system. Solutions in those directives are the base of other legislative acts which concern those issues.

The directive, which under conditions in Poland, may appear to be especially difficult to harmonize with Polish legislation is the one accepted by the EU on the 26th of April 1999 – Directive 99/31/WE concerning waste disposal. Regardless of technical and financial issues it seems that also in this case only partial transposition of the EU solutions is included within the project of the new act concerning waste management in Poland.